

Kratkočasno berilo. Horvatsko bobnanje.

Iz „Zore Jadranske“.

„Klopočeš ko Horvat na boben!“ sem slišal nekdanj doma moža večkrat grajati ženo, ktera je imela predolg jezik. Se vé, da je potem še hujše razsajala, pa možu je bilo dosti, da jo je le enmalo osramotil. Zakaj pa jo je tako hudo razdražil s horvatskim bobnom, nisem vedil do mesca maja lanskega leta.

Ko smo imeli lani v Zagrebu dijaški „festum majale“, nas je peljalo poglavarstvo dve uri hoda iz Zagreba proti zagorski strani do sv. Šimona, k tamošnjemu gospod fajmoštru. Po dokončani sveti maši smo se razšli na vse štiri vetre. Da so nas dovoljno nahranili, preden so nas razpustili, je naravno; da pa dijaki, če jih več skupaj pride, marsiktero burko napravijo, je tudi vsakemu znano, kdor je imel kedaj kaj opraviti z njimi.

Slušatelji višjih šol so se zabavljali po svoje, manjši učenci pa so se igrali pred cerkvo lopte (Ball). Jaz se vležem v društvu nekterih tovaršev pod košato lipo na zeleno trato. Govorili smo o tem in onem; Horvat je hvalil čez mero svoj narod, Slavonec mu je kljuboval ter je z vso silo Slavonce povzdigoval čez Horvate, kakor da bi Slavonci ne bili s Horvatom edinega plemena; Madjar se je obema posmehoval, Slovenec pa je moral poterpežljivo poslušati pesmico:

Oj, oj! Kranjac moj!
Svaki Horvat gospon tvoj!

Ko tako ležimo in se smejamo prav iz duše, zaslišimo naenkrat vojaško bobnanje. Ko bi si zmislil, skočimo kviško ter se ogledujemo okoli, od kod da maširajo vojaki, al nič nismo mogli zapaziti. Mladež pa, ki se je loptala pred cerkvo, pusti lopto in igro, pa ajde v turn. Rivali so se dečki eden drugega, da je bila še hujša gnječa med njimi, kakor med Francozi in Angleži pred Sebastopoljem. Kmaló so nekteri v turnu in bobnanje preneha. Gremo tudi mi bliže gledat komedijo, in komaj pridemo do cerkvenih vrat, smuk! skoči precej velik fant vên z bobnom v rokah, cela armada pa za njim in beži trikrat okoli cerkve! Ta obhod bi bil terpel gotovo še delj časa, ko bi ne bil pritekkel mežnar, ki je vzel bobnarju boben in je razkropil celo društvo. Milo so dijaki gledali za zvonikarjem, ki je ponosno stopal z bobnom na rami po stopnicah v turn; ko so pa vidili, da jim ne privoši bobna, so se šli sopet loptat, jaz pa sem zvedil od tovaršev, kaj pomeni boben pri cerkvi.

Na Horvatskem, navlastito pa po Zagorji, je vojaško bobnanje pri cerkvenih shodih in procesijah „conditio sine qua non“. Stara navada, stara postava; seljak (kmet) bi je ne opustil, ako bi mu kdo tudi glavo obelil. Kdor je bil kedaj na Bistrem ali pri kateri drugi romarski cerkvi na Horvatskem, je vidil in slišal kako je. Ako se kje obhaja svetkovina, pridejo iz sosednih far tako zvani križarji, ki nosijo seboj križ in zastave; pred njimi pa jo maha bobnar, ki tolče in ropoče neprestano z vso silo po siromašnem bobnu, da človeku vse skozi ušesa leti. Pri cerkvi še le začne pravo ropotanje, kadar se kakih petnajst sosednih bobnarjev složi v kor, da se razlega njih lópanje dalječ čez hribe čez plan.

V zagrebškem „katoličkem listu“ (št. 21. l. 1858) graja neki dopisnik iz Zagorja bobnanje pri procesijah, in svetuje, naj bi se odpravil boben iz cerkve. Naj podam tukaj le odlomek omenjenega dopisa v izvorni besedi; mislim, da ne bo nikoga nadlegoval jezik naših južnih bratov, tem manje, ker je razumljiv vsakemu Slovincu, ki je le nekoliko pogledal čez prag svoje koč. Med drugim piše gosp. dopisnik iz Zagorja tako-le:

„Po svršeni službi božjoj dobiju križari od mjestnoga župnika uslied stare pogodbe ili samo običaja koju čašu

vina za trud. Kada je svaki svoju pristojbu potrošio, malo mu krv uzkipila, i, štono rieč, grlo se razdražilo, zato ciela ova družba otidje u mjestnu krčmu, da tamo nadopuni ono što jošte manjka, pa onda tek ovi momci ponapiti pojdu u crkvu po svoje zastave, propelo i bubanj, da sve opet kući odnesu. Sada, da ti je vidjeti, čuo bi štropot i lupu bubnja, kakove valjda jošte čuo nisi: čitavim putem k domu se nemilice buba i lupa u bubanj. Ali put je do kuće dalek, dan je vruć, naši križari hoće od žedje da poginu; šta dakle? Oni ni pet ni šest, već došavši do prve krčme naslone zastave na krov, propelo na ulična vrata licem prama putu, bubanj do njega a družba u kuću, pa pij dok se može i nemože. Dok se vesela momčad vinskom kaplicom kriepi, dogodi se mnogo putah, da ili vjetar puhne, ili da dojde kruleć štetinasta koja životinja, pa provali ili razpelo ili barjak, što sve ostane ležat, dok se naši križari dignu i nesigurnih nogah dalje svoj put nastave, u sumrak onda s kakovim maršom i punom glavom u svoje župno mjesto i crkvu unidju, te tako dan i svoj posao dovrše. — Neka nitko ne misli, da je to pretjerano, ili da se to samo kadšto dogadja; to biva obično s malo kojom iznimkom, jer je to stara navada, koja je u Zagorju već od davna mah preotela.“

Mislím, da ni te navade med slovenskim ljudstvom; če bi pa vendar utegnili v kakošnjem kotu biti, le v kraj ž njo! Vojaško bobnanje gotovo ne služi niti Bogu na slavo niti ljudstvu v korist! Horvatom pa se to nikakor ne sme oponašati, in nihče se jim ne bo rugal, kdor vé, da je navada železna srajca. Težko se bo dalo bobnanje iz cerkev odpraviti, ker je že preveč ukoreninjeno in ker kmet misli, da nima polne vrednosti procesija brez bobnanja.

Sedaj vem, zakaj je štajerski kmet ženo dražil s horvatskim bobnom, in mislim tako-le: Kdor ima hudo ženo, naj ji kupi boben; ako ji ne bo kaj po volji, naj klopoče po bobnu, samo, da ji bo jezik miren.

A. K. Cestnikov.

Kratkočasnice.

* „Lej, lej! saj bo vendar le res, kar tisti prokleti modrijani terdijo, kterim, če sem prav slišal, „zvezdarji“ pravijo, da sonce stoji, zemlja pa se suče in okoli sonca verti“ — momlja sam sebi neki pijanec, ko se vês vertoglav iz gostivnice domú opotéka — „saj človek res komaj stoji; tako hitro se ta salabolska zemlja danes verti!“

* Neki prekanjen jud, ki je rad po grajšinah beračil, pa ga v grad nekega grofa niso pustili, naroča grajšinskemu vratarju, naj le gospodu grofu pové, da sam Bogov svak (Schwager) bi rad z njim govoril. Radoveden norca poznati, ki s takimi besedami Bogajme prosi, dovoli grof, naj jud le pride. Ko pride, ga vpraša: kaj da blodi? Jud mirno odgovori: „Res je, milostljivi gospod, kar sem rekel, čisto res; moj tast (Schwiegevater) je imel dve hčeri: eno sem jez vzel pred tremi leti, eno pa lani Bog. Recite, ali si po tem takem nisva z Bogom svaka?“ — Grof se smeja šegavemu judu in mu daruje novec.

Dopisi.

Iz Ormuža na Štaj. 12. marca. Železnica je tako dodelana, da že šine polagajo; le mostovi se imajo še dogotoviti, kar pa se bo berž dognalo, ker so vsi, razun podstavb, iz litega železa, samo položiti in zvezati ga treba, potem pa bo že hlaon, kakor se pripoveduje, najpozneje do avgusta svojo paro vlekeli, in tako resnično ubogim konjičkom mir in pokoj dodelil; zakaj na vprašanje vozača s serpom železnih šin: kaj peljate? je odgovor: „mir si peljam“. — Delavcov je še veliko tû iz raznih krajev: iz Českega, Dalmacije, Karloveca, Italije in Nemčije. Poslopja na kolodvoru še manjka. Nekega omoženega Karloyčana